

Co se mění v roce 2019? Novinky Ministerstva práce a sociálních věcí

Stejně jako v předchozích letech přinese i rok 2019 v oblasti práce a sociálních věcí řadu změn. Od ledna dojde k historicky druhému nejvyššímu navýšení minimální mzdy od roku 1991, kdy byla zavedena. Velkým úspěchem je navýšení příspěvku na péči pro osoby ve III. a IV. stupni závislosti na pomoci jiné osoby. Schválené změny se pozitivně odrazí mimo jiné také na výši důchodů nebo na náhradách zaměstnancům za pracovní úrazy a nemoci z povolání.

VYŠŠÍ DŮCHODY

Od 1. ledna 2019 se zvyšuje základní výměra všech důchodů, a to ze současných 9 % na 10 % průměrné mzdy (u důchodů přiznaných před 1. 1. 2019 bude náležet zvýšená základní výměra od splátky důchodu splatné v lednu 2019). Dojde tak ke zvýšení životní úrovně všech příjemců důchodů, protože všechny vyplácené i nově přiznané důchody budou zvýšeny o 1 % průměrné mzdy, což se výrazněji projeví u nižších důchodů, u kterých základní výměra tvoří větší část důchodu.

- základní výměra se zvyšuje o 570 Kč na 3 270 Kč,
- procentní výměra zvyšuje o 3,4 % procentní výměry, která náleží ke dni, od něhož se procentní výměra zvyšuje.

Důchody se tak zvýší v průměru o 900 korun. Zvýšení bezmála 3,5 milionu vyplácených důchodů provede Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) automaticky, není potřeba o ně žádat. O zvýšení důchodu bude všem příjemcům důchodu zasláno písemné oznámení.

Zvýšení se týká také tzv. dílčích důchodů, které byly přiznány podle koordinačních nařízení Evropské unie nebo podle mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení. U těchto důchodů se základní výměra vyplácená v dílčí výši zvyšuje pouze o poměrnou část z 570 Kč (odpovídající poměru české doby pojištění vůči celkové době). Procentní výměra, která rovněž odpovídá příslušnému poměru, se zvýší o 3,4 % své hodnoty. Od lednové splátky 2019 se valorizují i vyplácené příplatky k důchodu přiznané podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem, a příplatky podle zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich. Tyto příplatky se zvýší o 3,4 % celkové výše příplatku.

Prvky konstrukce výpočtu důchodů přiznávaných od roku 2019:

- všeobecný vyměřovací základ za rok 2017 ve výši 30 156 Kč,

- přepočítací koeficient pro úpravu (aktualizaci) všeobecného vyměřovacího základu za rok 2017, který činí **1,0843**,
- první redukční hranice pro stanovení výpočtového základu ve výši **14 388 Kč**,
- druhá redukční hranice pro stanovení výpočtového základu ve výši **130 796 Kč**.
- výše základní výměry starobního, invalidního, vdovského, vdoveckého a sirotčího důchodu od roku 2019 činí **3 270 Kč**.

Další schválené opatření spočívá ve **zvýšení procentní výměry důchodu o 1 000 Kč u osob, které dosáhly věku 85 let**. Jeho záměrem je zvýšit životní úroveň těch osob, u kterých lze již téměř s jistotou přepokládat, že její případné zvýšení si nemohou zabezpečit samy, například ani částečným uplatněním na trhu práce (důchodcům, kteří dosáhli 85 let věku před 1. 1. 2019, náleží toto zvýšení procentní výměry od splátky důchodu splatné v lednu 2019). Zvyšování důchodů z důvodu dosažení 85 let zajistí Česká správa sociálního zabezpečení, stejně jako valorizaci důchodů, bez žádosti.

VYŠŠÍ MINIMÁLNÍ MZDA

Od 1. ledna 2019 **se zvyšuje minimální mzda**, a to z 12 200 Kč na **13 350 Kč** za měsíc. Minimální hodinová mzda vzroste ze 73,20 Kč na **79,80 Kč**. Jedná se o druhé nejvýraznější nominální navýšení od zavedení minimální mzdy v roce 1991.

Společně s úrovní nejnižšího výdělku dojde také k růstu nejnižších úrovní zaručené mzdy, a to **o 1150 až 2300 Kč měsíčně**. Nejnižší úrovně zaručené mzdy jsou výdělková minima platná pro zaměstnance, jejichž mzdy nejsou sjednány v kolektivních smlouvách a pro zaměstnance ve veřejných službách a správě a ve státní službě, jimž je za práci poskytován plat.

Od 1. ledna 2019 se bude nejnižší úroveň zaručené mzdy pohybovat v rozmezí **od 13 350 do 26 700 Kč měsíčně** pro zaměstnance se stanovenou týdenní pracovní dobou v délce 40 hodin.

POJIŠTĚNÍ OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH (OSVČ)

Od 1. ledna 2019 se u OSVČ mění **splatnost záloh na důchodové pojištění a pojistného na nemocenské pojištění**. Dosud musela OSVČ zaplatit zálohu a pojistné ve lhůtě 20 dnů následujícího kalendářního měsíce; při jejím nedodržení musela platit z dluhu na zálohách penále. Při nezaplacení pojistného v této 20denní lhůtě jí nemocenské pojištění zaniklo. Musela se znovu přihlásit, pokud si přála být nadále nemocensky pojištěná; nárok na nemocenské jí vznikl až po 3 měsících trvání účasti na nemocenském pojištění.

Nově od 1. ledna 2019 činí lhůta pro zaplacení záloh a pojistného celý měsíc, na který se záloha či pojistné platí a dlužnou zálohu na důchodové pojištění a dlužné pojistné na nemocenské pojištění může OSVČ doplatit ještě do

konce dalšího měsíce bez sankce (bez penalizace nebo bez ukončení nemocenského pojištění).

OSVČ dosud může požádat okresní (v Praze Pražskou, v Brně Městskou) správu sociálního zabezpečení pouze o snížení záloh na důchodové pojištění. Od roku 2019 může OSVČ, která vykonává **vedlejší samostatnou výdělečnou činnost**, **požádat i o zrušení povinnosti platit zálohy**. Bude jí vyhověno, pokud dosahuje tak malých příjmů, že lze předpokládat, že nebude povinna za tento rok platit pojistné na důchodové pojištění, a proto zaplacené zálohy za měsíce tohoto roku by jí byly vráceny.

POJISTNÉ NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Nejvýznamnější změny:

- částka průměrné mzdy pro účely pojistného je **32 699 Kč**,
- maximální vyměřovací základ pro placení pojistného činí **1 569 552 Kč**,
- rozhodná částka (daňový základ) zakládající účast na důchodovém pojištění OSVČ, která vykonává vedlejší činnost, je **78 476 Kč** ročně,
- minimální měsíční základ pro placení záloh na pojistné pro **OSVČ vykonávající hlavní činnost** je 8 175 Kč – z toho **minimální záloha** na pojistné činí **2 388 Kč**,
- minimální měsíční vyměřovací základ pro **OSVČ vykonávající vedlejší výdělečnou činnost** je 3 270 Kč – z toho **minimální záloha** na pojistné činí **955 Kč**.

NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ

S účinností od 1. ledna 2019 se zvyšuje rozhodný příjem pro účast na nemocenském pojištění z částky 2 500 Kč na částku **3 000 Kč**. Redukční hranice pro výpočet dávek nemocenského pojištění se zvyšují v 1. redukční hranici na částku **1 090 Kč**, ve 2. redukční hranici na částku **1 635 Kč** a ve 3. redukční hranici na částku **3 270 Kč**.

PROPLÁCENÍ PRVNÍCH 3 DNŮ PRACOVNÍ NESCHOPNOSTI

Od 1. 7. 2019 by měla náležet zaměstnancům náhrada mzdy nebo platu i za první 3 pracovní dny trvání dočasné pracovní neschopnosti. Poskytování náhrady mzdy nebo platu za první 3 pracovní dny dočasné pracovní neschopnosti již schválila Poslanecká sněmovna Parlamentu, **návrh však ještě musí projednat Senát a podepsat prezident republiky.** Zvýšené náklady na výplatu náhrady mzdy budou zaměstnavatelům kompenzovány snížením odvodu pojistného na nemocenské pojištění. Připravuje se i opatření, aby zaměstnavatelé získali informaci o uznání dočasné pracovní neschopnosti svých zaměstnanců co nejdříve elektronickou cestou. Zaměstnavatelé by mohli využívat službu ePortálu ČSSZ, která jim poskytne údaje o evidované dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance včetně místa pobytu a doby vycházek.

U tohoto opatření zatím není ukončen legislativní proces. Aktuálně návrh zákona projednává Senát, který o něm bude rozhodovat na své schůzi, která začíná dne 19. prosince 2018.

ELEKTRONICKÁ NESCHOPENKA

Počínaje 1. lednem 2019 dochází na základě stávajícího znění zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, a jeho následných úprav k **elektronizaci dočasných pracovních neschopností**.

Projekt eNeschopenka je rozdělen do 3 fází, které budou probíhat následovně:

1) Od 1. ledna 2019 zavádí ČSSZ novou informační službu pro zaměstnavatele:

- prostřednictvím ePortálu ČSSZ bude moci zaměstnavatel v on-line prostředí zjistit informaci, zda je již v systému ČSSZ zaevidovaná nová pracovní neschopnost jeho konkrétního zaměstnance, od jakého data a také k jakému datu byla ukončena,
- tato nová služba pro zaměstnavatele bude přístupná po přihlášení do ePortálu ČSSZ, tj. s využitím prostředků k ověření identity (jakoukoli formou splňující podmínky Národní identifikační autority nebo přístupovými údaji datové schránky).

Tuto službu realizuje ČSSZ podle stávajícího znění zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

2) Od 1. července 2019 se plánují dvě nová zákonná opatření:

- povinná elektronická forma hlášení ošetřujícího lékaře o vzniku a ukončení dočasné pracovní neschopnosti a s tím související zkrácení lhůty, v níž ošetřující lékař toto rozhodnutí odesílá,
- rozšíření okruhu údajů, které budou orgány nemocenského pojištění sdělovat zaměstnavatelům o dočasné pracovní neschopnosti jejich zaměstnanců. Jedná se např. o informace o místě pobytu zaměstnance v dočasné pracovní neschopnosti a rozsahu vycházek.

Tato fáze elektronizace neschopenek je předmětem novely zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, která se projednává v Poslanecké sněmovně Parlamentu.

3) Úplná elektronizace od 1. ledna 2020

Tato fáze elektronizace neschopenek vychází z právní úpravy obsažené v zákoně č. 259/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. **Posun účinnosti k 1. lednu 2020 aktuálně projednává Senát na své schůzi dne 20. prosince 2018.**

NAVÝŠENÍ RODIČOVSKÉHO PŘÍSPĚVKU

Podle návrhu, který MPSV předložilo vládě, na úpravu zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, by mělo dojít k navýšení

rodičovského příspěvku na celkovou částku 300 000 Kč (450 000 Kč při péči o dvojčata či vícero dětí). Účinnost uvedeného opatření se navrhuje od 1. ledna 2020.

ZVÝŠENÍ PŘÍSPĚVKU NA PÉČI VE III. A IV. STUPNI MÍRY ZÁVISLOSTI

Schválením senátní novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, dojde v roce 2019 ke **zvýšení příspěvku na péči ve IV. stupni závislosti** (úplná závislost) na **19 200 Kč** u osob (shodně dospělých i dětí) nevyužívajících pobytové sociální služby. V souvislosti s tímto zvýšením dochází od 1. července 2019 také ke **zvýšení příspěvku na péči ve III. stupni závislosti** o 4 000 Kč u osob nevyužívajících pobytové sociální služby, u dospělých to je na **12 800 Kč**, u dětí na **13 900 Kč**.

Zvýšením příspěvku na péči dojde k posílení finančních zdrojů jeho příjemců a tím ke snížení tlaku na poskytování pobytových sociálních služeb. Tyto osoby budou moci déle zůstat ve svém přirozeném sociálním prostředí a využívat terénní a ambulantní služby.

Účinnost u příspěvku ve IV. stupni nastává prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po vyhlášení zákona ve Sbírce zákonů, u III. stupně je účinnost stanovena dnem 1. července 2019.

PLATY VE VEŘEJNÝCH SLUŽBÁCH A SPRÁVĚ A STÁTNÍ SLUŽBĚ

Od 1. ledna 2019 vzrostou platové tarify většiny zaměstnanců ve **veřejných službách a správě a ve státní službě o 5 %**, platové tarify **zdravotnických nelékařských pracovníků, sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách se zvýší o 7 %** a **pedagogických pracovníků o 10 %**. U **lékařů, zubních lékařů, lékařů orgánu sociálního zabezpečení a ochrany veřejného zdraví se platové tarify zvýší nerovnoměrně**, a to od 11. do 13. platové třídy o 7 % a od 14. do 16. platové třídy o 2 %.

Dále se:

- zvýší spodní nároková hranice příplatku za práci nebo službu ve **ztíženém pracovním prostředí a zvláštního příplatku cca o 25 %**,
- nově budou vymezeny některé podmínky pro poskytování **zvláštního příplatku za práci nebo službu spojenou s mimořádnou neuropsychickou zátěží, rizikem ohrožení života a zdraví nebo obtížnými pracovními režimy a**
- dojde k **úpravě katalogu prací ve veřejných službách a správě zejména v oblasti justice.**

ZVÝŠENÍ NÁHRAD ZA PRACOVNÍ ÚRAZ A NEMOC Z POVOLÁNÍ

Od 1. ledna 2019 budou o **3,4 procenta** navýšeny náhrady za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti vzniklé pracovním úrazem nebo nemocí z povolání a náhrady nákladů na výživu pozůstalých.

Podle informací získaných od pojišťoven, které realizují zákonné pojištění odpovědnosti za škody při pracovních úrazech nebo nemoci z povolání, pobírá náhrady za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti cca **12 750** poškozených. Náhrady nákladů na výživu pozůstalých jsou vypláceny cca **470** pozůstalým.

Dopad navýšení náhrad o 3,4 procenta je pro státní rozpočet odhadován na **681 000 Kč**. Z uvedeného zákonného pojištění bude poškozeným vyplaceno o **139,5 mil. Kč** více, což se však výdajů zaměstnavatelů nijak negativně nedotkne.

LÉKAŘSKÁ POSUDKOVÁ SLUŽBA

Díky novele zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, dojde v oblasti lékařské posudkové služby ke **dvěma hlavním změnám**.

První spočívá ve **vynětí lékařů působících v lékařské posudkové službě ze státní služby a jejich převod do režimu zákoníku práce**. Tato změna neovlivní jejich posudkovou činnost, odstraní však věkové omezení a umožní pružnější sjednávání pracovněprávních vztahů. Druhou hlavní změnou je **zapojení smluvních lékařů**. To dodá celému procesu posuzování větší flexibilitu, jelikož tito lékaři budou moci pracovat na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Návrh zákona byl v listopadu 2018 postoupen k jednání Senátu, projednávání tisku je **zařazeno na program schůze Senátu, která začíná 19. prosince 2018**.

POMOC V HMOTNÉ NOUZI

Poslanecká sněmovna přijala změnu zákona č. 111/2006 Sb., o dávkách pomoci v hmotné nouzi ve znění navrženém Senátem. Senioři nad 70 let, invalidé, osoby závislé na pomoci druhé osoby či klienti v pobytových sociálních službách a další zranitelné osoby **už nebudou dostávat část příspěvku v poukázkách**.

Nově se tedy dávky nebudou vyplácet poukázkami v případech, **kdy výše příspěvku na živobytí nepřesáhne 500 Kč a v následujících specifických případech**, kdy je příjemce nebo osoba společně s ním posuzovaná osobou, která poskytuje péči podle § 3 odst. 1 písm. a) bodu 5 nebo osobou, které:

1. jsou poskytovány pobytové sociální služby
2. je poskytována zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení po celý kalendářní měsíc,
3. byla pravomocným rozhodnutím soudu omezena svéprávnost,
4. byl přiznán příspěvek na péči ve III. stupni (těžká závislost) nebo ve IV. stupni (úplná závislost), a to ode dne právní moci rozhodnutí o přiznání této dávky, nebo v případě, že se jedná o osobu starší 70 let,
5. byla přiznána invalidita III. stupně,

6. nebo v případech, kdy se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele.

Novela zákona byla dne 11. prosince 2018 podepsána prezidentem republiky a nabyde účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni vyhlášení.

SYSTEMIZACE MPSV

Od 1. ledna 2019 se v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí **zruší 117 míst hrazených ze státního rozpočtu a 24 míst hrazených z rozpočtu EU.** Systemizace přinese zefektivnění fungování resortu a snížení objemu prostředků na platy.

Redukce počtu pracovních pozic bude rozdělena mezi služební úřady následovně:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí – 35 míst (státní rozpočet) a 24 míst (EU)
- Česká správa sociálního zabezpečení – 39 míst
- Úřad práce České republiky – 36 míst (státní rozpočet) a 1 místo (EU)
- Státní úřad inspekce práce – 6 míst
- Úřad pro mezinárodně právní ochranu – 1 místo

Tiskové oddělení MPSV